

Internetconsultatie concept-examenbesluit (B3851.K-1)

Uitwerking van het examenbesluit

In de toelichting op het conceptbesluit geeft minister Van Bijsterveldt aan rekening te houden met de zorgen die eerder vanuit werkveld en onderwijs zijn geuit ten aanzien van de haalbaarheid van de referentieniveaus voor specifieke groepen leerlingen. Deze zorgen zijn eerder ook door de gezamenlijke kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven onder de aandacht gebracht in bestuurlijk overleg, individuele brieven en in de brief aan de minister over de opname voor de vereisten van taal en rekenen in de kwalificatiedossiers (31 mei 2010). De kenniscentra volgen het onderzoek naar de behaalde niveaus dan ook nauwgezet. De verwachting is dat de pilotfase te kort zal blijken, het kost tijd voor scholen in alle onderwijssoorten om de prestaties naar een hoger niveau te brengen.

Wat nog niet eerder expliciet aan de orde geweest is, zijn de eisen voor Engels op niveau 4. Ook dit kan voor specifieke groepen een drempel opleveren, bijvoorbeeld volwassenen die via EVC een diploma willen halen, of deelnemers die met een diploma mbo-3 instromen in een specialistenopleiding op niveau 4 (BBL). Deze deelnemers hebben niet altijd een basis opgebouwd. In het Conceptbesluit is daarnaast geen rekening gehouden met dyscalculie en dyslexie. Hiervoor is wel aandacht in de Voortgangsrapportage implementatie referentiekader taal en rekenen (7 juni 2011).

Overigens is onduidelijk hoe dit conceptbesluit zich verhoudt tot besluit B4885.K-1: de twee documenten hebben een vergelijkbare naam, maar een andere inhoud. Ook is de status van laatstgenoemd besluit niet helder.

Terminologie

In het Conceptbesluit wordt onderscheid gemaakt tussen generieke eisen en specifieke eisen. Deze benaming is niet accuraat: generieke eisen zijn ook specifiek.

Voorstel is om in plaats van specifieke eisen te spreken over beroepsgerichte of beroepsspecifieke eisen (die overigens kunnen overlappen met de generieke eisen die aan taal en rekenen gesteld zijn).

Het gebruik van de term 'onderdeel' wekt verwarring op. Bijvoorbeeld: uit de tekst onder artikel I, onderdeel G, blijkt dat met een 'onderdeel' Nederlands, rekenen of Engels wordt bedoeld. Per onderdeel komt er één cijfer. Het lastige is dat de onderdelen Nederlands en Engels ook weer uit verschillende onderdelen bestaat, die deels centraal en deels met een instellingsexamen worden getoetst. Later staat in de toelichting bij I, G: "Het bevoegd gezag van de instelling kan besluiten aan studenten meer dan één herkansing in een onderdeel toe te kennen. Indien het examen uit zowel een instellingsexamen als een centraal examen bestaat, heeft de student voor de herkansingsmogelijkheid ook de mogelijkheid een onvoldoende te compenseren." Hier lijkt met onderdeel een subonderdeel van de Nederlandse taalvaardigheid te worden bedoeld (bijv. een leerling mag bij een onvoldoende voor Lezen (centraal examen) en Spreken (instellingsexamen) het 'onderdeel' Lezen herkansen om gemiddeld toch een voldoende voor Nederlands te halen).

Kerntaak als eenheid

In artikel I, onderdeel B wordt gesproken over generieke en specifieke examenonderdelen. Hierbij wordt gesproken over de eindwaardering van examenonderdelen die plaatsvindt op kerntaakniveau. Studenten dienen voor elk van de kerntaken van een kwalificatie een

voldoende te behalen. Dit kan gevolgen hebben voor de manier waarop geëxamineerd wordt: de eenheid van kerntaak kan worden gezien als verplichte eenheid om de examinering op te baseren. Een kerntaak is een ordeningsprincipe in de kwalificatiedossiers, dit mag geen sturende invloed hebben op de uitvoering van het onderwijs en examinering. Kerntaakoverstijgende en kerntaakdoorsnijdende examinering moet mogelijk blijven waar dit zinvol is. Denk bijvoorbeeld aan examinering van kerntaakoverstijgende theorieonderdelen, of aan een Proeve van Bekwaamheid die elementen van meerdere kerntaken bevat.

Praktische uitvoering

Uit de tekst onder artikel I, onderdeel F blijkt dat het centrale examen pas mag worden afgenomen als ten minste de helft van de voor de student geldende studieduur is verstreken. Onze aanname is dat dit niet geldt voor de instellingsexamens, en dat de school deze onderdelen al eerder kwalificerend mag examineren. Dit laatste sluit aan bij het principe van een opleiding op maat, dat centraal staat in het huidige beroepsonderwijs.

In het Conceptbesluit wordt niet duidelijk of de centrale examens op vaste momenten worden afgenomen, en of er een limiet zit aan het aantal mogelijke examens (en zo ja, door wie dit dan wordt bepaald).

Voor Nederlands en rekenen staat onder artikel I, onderdeel C (art. 3a) dat een kandidaat ook op een hoger niveau dan het vereiste niveau examen mogen doen voor Nederlands en rekenen. Dit kan worden vermeld op de resultatenlijst. Onduidelijk is of een kandidaat ook voor specifieke subonderdelen (bijvoorbeeld alleen het domein schrijven) op een hoger niveau examen mag doen en hoe er dan gekomen kan worden tot de eindwaardering (het eindcijfer) voor Nederlands.

Onder artikel I, onderdeel C (art. 3b) wordt tevens een limiet van 2 jaar gesteld aan de termijn waarbinnen vrijstelling voor Nederlands en rekenen mogelijk is. Een langere termijn is meer op zijn plaats: kennis en vaardigheden op deze gebieden verouderen niet snel, en dan wordt de opleiding niet onnodig verzwaard voor mbo-gediplomeerden die na een aantal jaar weer instromen in een mbo-opleiding.

Artikel I, onderdeel J:

Aangegeven is dat de wijze waarop de eindwaardering van de specifieke onderdelen wordt uitgedrukt nog niet is bepaald: een waardeoordeel of een cijfer.

Een waardeoordeel heeft als voordeel dat dit beter aansluit bij het huidige beroepsonderwijs. Anderzijds is in het kader van de doorstroom en herkenbaarheid voor ouders en leerlingen de keuze voor cijfers logischer. Een mogelijkheid is ook om geen standaard vast te leggen in wet- en regelgeving en de vrijheid aan de onderwijsinstellingen te laten.

Indien gekozen wordt voor cijfers gaat de voorkeur uit naar een 10-puntschaal. Dit sluit aan bij de wijze van waardering voor de algemene taal- en rekenvereisten en is het meest herkenbaar voor alle partijen. Bovendien is in de praktijk gebleken dat een 5-puntschaal vaak leidt tot een veilige keuze voor het gemiddelde. Aandachtspunt is de termijn van invoering: het omzetten naar de definitieve schaal zal de nodige tijd en menskracht kosten, omdat documenten moeten worden aangepast (waaronder OER's, handboeken e.d.).

Namens de samenwerkende kenniscentra beroepsonderwijs bedrijfsleven